

پیل ۱

میس ۹۲۷

صا ۱

فلسفہ و اجتماعیات

مجموعہ سی

مدیری
محمد روت

آیدہ بر نشر اولونور

مؤسی
آکھ سی

قباطاش ایسه سی فلسفہ و اجتماعیات
و تجارت مکتبی اقتصاد معلی

استقلال ایسه سی مدیری
وادبیات معلی

بر صا یدہ

- مقدمہ فلسفہ و اجتماعیات مجموعہ سی
- نظری قسم : « ایش » ک تعریفی حقندہ بر قاج نوط . . محمد روت
- مربسی قسم : بیلکی موضوعلری آراستندہ لسان ر اغب ہلوصی
- شکل نظریہ سی در وقتور اور زمانہ معد الیہ
- دیوان ادبیاتی : کلہل و رمنزل آکھ سی
- افلاطونک اجتماعی فکرلری ہانمی سنج
- اتحار ہلمی ضیا
- ہندسہ نہدر ؟ ر دینقنورہ
- نظری قسم : ویرکو سیاستمز در وقتور عمر ہرول
- ایسہ و معلہ مکتبلرندہ اجتماعیات پروغرامی ہلمی ضیا
- تحلیل و تنقید قسمی : اجتماعیات : علی کامی م . ت .

مختلف مجموعہ لردہ منتشر مہم یازیلر

ادارہ خانہ : استانبول - ہنبرلی طاسہ - استقبول لہ سی داخلندہ دائرہ مخصوصہ

استانبول - مطبعہ ابوالضیا

دیوانه ادبیاتی

کلمه لر و رمز لر

«لانسون»، «Histoire de la Littérature Française» عنوانلی اثرینک مقدمه سنده، ادبیات تدریس و تدقیقنک صوک زمانلرده یا کلش بوله سسوق ایدیلدیکندن شکایت ایدهرک دییورکه: «او، ساده جه بر پروغرام مسئلهسی عد ایدیلوب شویله بر کوزدن کچیریلجک و یا خود جوابدن عاجز قالینمهق ایچون، ای، کوتو و ممکن اولدینی قدر سرعتله او قونوب بردها حیاتده اوکا عودت ایدیلجهک بر موضوع کبی تلقی ایدیلدی. «و سوکرا، «ارنست رونان» ک Avenir de la Science عنوانلی اثرنده کی: «ادبیات تاریخنک مطالعهسی، فکر بشر محصولی اولان اثرلرک بویوک بر قسمنی دوغریدن دوغری به او قومق رینه قائم اولمشدر. «جمله سنه اعتراض ایدهرک شو جوانی ویریور: «بوجه ادبیاتک مطلق صورتده انکاریدر. چونکه بو، ادبیاتی، تاریخنک انجق بر شعبهسی وضعیتده بر اقیور. بونکله برابر، بویله ده اولسه، خلاصه لردن زیاده دوغریدن دوغری به و در حال بالذات اثرلره مراجعت لازمدر. زیرا صنعت تاریخنک، تابلولره ویا ستاتولره نظر عطف ایتمکدن واز کچهسی آ کلاشیلیر شی دکلدر. صنعتده اولدینی قدر ادبیاتده ده، شخصییتی افاده و اظهار ایدن اثرلر نظر دن اوزاقلاشدیریله مز. اکر اصل متنلرک قرائتی، ادبیات تاریخنک دائمی و صوک هدفنی تشکیل اتمزسه، بو، قیمتسز و قیصیر بر طاقم معلومات حاضر لامقدن بشقه هیچ رشیشه یارامش اولماز.»

فی الحقیقه، بالذات متنلری او قویوب تدقیق اتمه دکن سوکرا، ادبیات تاریخی تدریس و مطالعهسی نهایت بر فائتهزی ماهیتنده قالیر. مثلاً فضولی حقنده، بر ادبیات تاریخی کتابنک بزه او کره ته جکی شی، نهایت، شاعرک حیاتنه دائر ناقص معلوماتله، اثرلرینه عائد چوق مختصر بعض ایضا حاددن باشقه نه اولایلیر؟ حال بوکه شاعر، کندی دورینک معین بر شخصیتیدر. اونی آ کلایه بیلیمک ایچون، اثرلرینی، معاصرلرینک اثرلری آراسنده و یا شادینی دورک عمومی وصفلری ایچنده تدقیق ایتمک لازمدر. معافیله بزم اسکی اثرلریمیزی لایقینه او قویوب آ کلامق ظن

اولدینی قدر قولای دکدر . بونلری او قور کن اویله کله ره راست لیرز که، او کله لرله یاپیلان مضمونلری آ کلامق ایچون یالکز معنالرینی بیلیمک کافی کلز ؛ بلکه ، زماننده علم و معرفت تلقی ایدیلن حقیقی و باطل بیلکیلری ، حیات ، ذوق و صنعت حقنده کی تلقیلری ، خرافه و اعتقادلری بیلیمک ، خلاصه ، بوتون بردوری طایق ایجاب ایدر . مثبت علملر مواجهه سنده بو کون حکمی قالمایان بواسکی بیلکیلرک ، بر ادبیات تاریخی متبعی ایچون اهمیتی واردر . بونلرک موضوع و قیمتلرینی ، اسکی دورک خصوصیتنی و نتیجه اعتباریله دیوان ادبیاتنک ماهیتنی کو سترمک مقصدیله، بو ادبیاتی ، حائز اولدینی خصوصیتلره نظراً بعضی وصفلره آیرارق تدقیق ایتمکی فائده لی بولدق ، یایمق ایسته دیکمز ، ساده جه « شرح متون » در .

صنعتی ، هنر و معرفت کو سترمکدن عبارت تلقی ایدن دیوان ادبیاتنک اک بارز وصفی « تصنع » در .

بناءً علیه ، بزده ، بللی باشلی شخصیتلردن اتخابلر یاپارق ، اولو بو جهتی تدقیق ایده جکز .

« فضولی » ده تصنع

فضولی یی ، دیوان ادبیاتنک اک لیریک بر شاعری اوله رق طانیورز . اصل ادبی شخصیتنی اظهار ایدن اثرلری ، ممتاز بر حساسیتک محصولیدر . فی الحقیقه ، عراقک بر گوشه سنده هجران و عشقنی ترنم ایدن بواصل شاعر ، بویوک بردورک ، یکنسق حدود لرله دارالتدبئی صنعت چرچیوه سنی قیرمش و کندیسنه کنیش بر الهام منبعی بولمشدر . غزللری ، اضطرابی سون ، المدن ذوق آلان بدین بر روحک بوتون شکایتلرینی احتوا ایدر .

بو پلاتونیک عشقک طبیعی نتیجه سی اوله رق ، حیاتی ، منزوی بر توکل و بویوک بر آرزو سنزلقه قبول ایدن شاعر ، بعضی غزللری ، مربع و محسار یله ، بزده صمیمی بر جبهه سنی دها کو ستریور . بو صورتلده ، فراغت ، تسلیمیت و غرورینی او کرمش اولیورز .

قصیده لرینه کلنجه : شاعرک شخصیتنی کو سترمکده اک کفایتسز اولان قسم بودر . بر ایکیسی استثنا ایدیلنجه ، دیکر لرلی ، شاعرک قدرت و قیمتنه هیچ برشیء علاوه ایتمز . بوراده فضولی ، معاصر لرینک دوشدیککی ضعفدن کنیدینی قور تاراماشدر .

هله دیواننده ایلك قصیده‌نی تشکیل ایدن مناجاتی ، تصنع و معلوما تفر و شلغک شاه آریدر. شاعر، نظمده کی قدرتیله برابر علمده کی وقوفنی ده کوسترمک احتیاجیه، برر مناسبت کتیره وک ، زماننده معلوم و متداول بوتون علملره تماس ایتشدرد .
 قصیده بهار تصویریه باشلیور [۱]

هو اعرایس کلزاره اولدی چهره کشا
 چن ایاتنه اولدی نصب خسرو کل
 یازلدی سبزه نوخیزدن خط احکام
 صریر آب روان و صغیر مرغ چن
 زبان سوسن آزاد و سبزه نوخیز
 شقایق آلنی زمین بوسدن اولوب مجروح
 مرتب ایلدی بر بزم کلشن ایچره بهار
 عنادل ایتدی بیان مراتب نغمات
 صدای مرغ براقدی بزرک و کوچکه شوق
 بیلندی غنچهده کلبرکی ظاهر اولقله
 هوا ، کل باغچه سنک کلینارینک چهره سنی آچدی . بهار ، کلشنه یشیل البسه
 کیدیردی . کل پادشاهی ، هوایه بولوط کی حکمنی اجرا ایتسی ایچون، چن ایاتنه
 نصب اولوندی . یکی یتیشن یشیلکدن فرمان یازیلدی ؛ سروینک سایه سندن طغرا
 چکیلدی . آقان صویک صداسیله چن قوشنک سسی ، یکی نصب اولنان کل
 پادشاهنک قدومنی تبریک ایچون نکته لر سویلدیلر ؛ صوصام چیچکیله یکی بیتن
 یشیلکک دیلی ده قدرت و عظمتنی ثنا ایتدیلر . شقایق چیچکنک آلنی یر اوپمکدن
 مجروح اولدی . منکشه چیچکنک بوی تووضعدن ایکی قات اولدی . بهار ، کلشن
 ایچنده اولیه بر مجلس ترتیب ایتدی که ، تماشاسنک ذوقی شراب نشئه سنی ویردی .
 بلبلر ، تیز و پس هر پرده دن تغنی ایتدیلر . قومر و لرده مترنم اولدیلر . قوشنک
 صداسی ، بویوکه و کوچوکه شوق ویردی . « بزرک و کوچک کله لری عینی زمانده
 موسیقی مقاملر نندرد . « نایک سرودیه ، عاشقلر ده تغنی به باشلادیلر . غنچهده کل پیراخی
 ظاهر اولنجه ، ژاله نک ، غنچه نک باشنه جفا طاشی یاغدیردینی بیلندی . « غنچه
 انکشاف ایدنجه ظاهر اولان قبر مزیلغی ، جفا طاشندن حصوله کلن یاره به تشبیه
 ایدیور . »

ترشح ایلز البته صینمادن مینا

جراحت اولسه اعضاده ظاهر اولماز قان

جراحت اولسهیدی انسانك وجودنده کی قان بللی اولمازدی ، نته کیم شیشه قیریلانجه صیزماز ، یعنی ایچنده نه اولدینی بللی اولماز .

های وش ورق یاسمین و برک سمن اوچوب هوایه کستانه دوشدی ظلها وان کلی ایله یاسمین پراغی دولت قوشی کبی هوایه اوچوب کولکسی کستانه دوشدی. « ظلها » ده کی «ها» دولت قوشی معناسنه کلدیکی کبی ، یاسمن ووان کلنک پراغنه عائد برتثیه ضمیری ده اولمش اولویور . بوتقدیرده « ظلها » اونلرک کولکسی دیمکدر . [۱]

بهار تاجری مصر چمن عزیزمنه
بوزوق صالدی زلیخای لالهیه برشوق
براقدی یوسف کل عرض ایلدوب غوغا
که لعل و مشک دوکوب ویردی آغرنجه بها
بهاری تاجره ، کلی یوسفه ، لالهیی ده زلیخایه تشبیه ایدهرک « یوسف وزلیخا »
قصه سنه تلمیح ایدیور .

حقیقه تحتی تعلیم اولوب ریاخیندن
مزین ایلدی اوراق لالهیی شبنم
کوتوردی شبنمی ازهاردن حرارت مهر
دیر باد و یروب طفل عندلیبه سبق
یازدی مهل و معجم آکا حروف هجا
حروف لالهده اولماز اگرچه نقطه روا
شکوفه نقطه لرین گرچه کیم ایدر املا
کوتوردی چهره ازهاردن نقاب خفا
باغچه ، فسلیکن چیچکلرندن تعلیم تختسنه دوندی و نقطه لی نقطه سز بوتون
حروف هجا یازیلدی . « مختلف رنگ و شکلده کی فسلیکن چیچکلرینی نقطه لی نقطه سز
حروف هجایه تشبیه ایدیور . » گرچه لاله کلمه سی نقطه سز حرفلردن مرکب
ایسهده ، شبنم ، لاله پراغنی قطره لرله تزین ایتدی ، یعنی اوکاده نقطه لر قویدی .
کونشک حرارتی ، چیچکلرک اوستنده کی شبنم قطره لرینی ازاله ایتدی ؛ حالبوکه
چیچکلرک اوستنده کی بنکلی وجوده کتیره نه ده اودر . « شکوفه کلمه سنده کی
نقطه لریده ایما ایدیور . » روز کار کاتبی ، بلبیل چو جوغنه درس اوکرتدی و چیچکلرک
اوستنده کی نقابی قالدیردی .

قودرخت بولوب رفع استقامت حال
نهال بی بدل سرو کیم قابوب منصوب
شکوفه جملی ایله کسر بولدییر الا
نبات حال ایله آنلردن اولدی مستثنا
بوی آنان بونجه آغاچلر ، چیچکلرک آغرنلی ایله اکیلدییر ، آنجق امثالسز
سروی فدانی ، دوزغولنی سبیلیه اکیلمدی ، اونلردن مستثنا اولدی .

[۱] سرسدره سعادته سبطین ایکیها

طوبی لسدره رضی الله عنهما

توریه نی خاطر لانهرق ، محترم استادسز فرید بک افندی بو خصوصده لطفاً بزنی
ارشاد بویورمشلردر .

بوراده هم سروی آغاجنك چيچك آچدیغندن بحث ایدیور همده سروینك
دوغرولغنی مثال کوسترهرك اخلاق درسی ویریور . « بورادهکی رفع ، نصب ،
کسر ، حال ، مستثنا کله لری نحو اصطلاحاننددر . »

صدای سیل چکر مد متصل یعنی که مد متصل ایله اولور قرائت ما
« ماء » کله سنده حرف مد اولان الفدن صو کره سبب مداولان همزه بولوندیغنی
ایهام ایدهرك تجویددن بحث ایدیور .

کوردی هیئت آب روانده شکل حباب ثبوته یتدی ثبات نجوم و سیرما
آقان صویك اوزرنده دوران قبارجقلری کورونجه ، شاعر ، سمانك سیرینی ،
ییلدیزكده ثباتی آ کلیور .

خطوط مختلف و مستقیمه انهارك چنده صالیدی زویای گونه گونه بنا
رعایت طرف مستقیمدن نیجه کیم اولور حصول مقامات جنت الما وا
شاعر ، هندسه دن بحث ایتمکی ده اهل ایتیمور ، نهرلرك مختلف و مستقیم خطلری
چنده مختلف زاویه لر وجوده کتیردی ؛ دوغری یولی طوتان جنت مقامنه نائل
اولور . هندسه ده کی : « ایکی نقطه آره سنده الكیصه یول خط مستقیمدر » متعارفه سنی
خاطر لاتیور .

هوای باغدن ایتدم بو حکمتی معلوم که اعتدالده در صحت خواص و قوا
صحت آنجق اعتدال ایله قائم اوله بیلر ، بو حکمتی باغك هواسنك اعتدال اوزره
بولونمه سندن آکلادم .

بهار کلشنی ازهارله قیلوب مملو یقینم اولدی که ممکن دکل وجود خلا
حکمت قدیمه ده کی خلا بجنه تماس ایدیور . قدما ، مکانك ایضاحی صره سنده
بعدو خلا حقنده مختلف نقطه نظر سرد ایشلردر :

متکلیمنه کوره ، -غلا ، بربریه تلاق ایدن ایکی جسمك آره سنده کی بوشلقدر .
بو بوشلق ، ماده نك حرکتنه مساعد و ماده دن آری بر بعد مجرددر . بو بعد ، برفراغ
موهومدر و جسمه ظرف اولق قابلیتینی حائزدر . ایچنده جسم موجود اولان
بوشلغه « حیز » ، جسمدن خالی اولان بوشلغه « خلاء » دیرلر . وجسملرك ، جزء
فردلردن مرکب اولدیغنی قبول ایتدکلی ایچون ، جزؤلرك حرکتینی ممکن قیلماق
اوزره ، خلانك وجودینه امکان ویررلر .

اشراقیونه نظراً ، بعد ، بر امر موجوددر ؛ ماده دن مجرد و مفطوردر . یعنی
یاریلوب بر جسمی ایچنه قبول ایتك شانندن اولان بر وارلقدر .

مشائیون ایسه، بعدک جسمدن خالی اوله بیله جکئی قبول ایتزلر ، بناء علیه خلاء یعنی جسمدن خالی بر بوشلق اوله ماز ، دیرلر . [۳]

فضولی ، مشائیونک نقطه نظرنی قبول ایدرک ، بهارک ، کلشنی چیچکلره دولدوردیغنی کوردم وخالانک قابل اوله میه جغنی آکلادم، دیور . [۴]

نظرده اولغله صبح وشام غنجه وکل بدیهی اولدی کمال اهلته حصول صفا بدیهی ونظری کله لری منطق اصطلاحاتندندر [۵] « نظرده اولمق » ایسه، هم کورونمک هم ده « رغبتده اولمق » معناسنه قوللانیلمشدر . شو حالده : غنجه وکلک صباح و آقشام رغبت والتفاتده اولدیغنی کورولمکله، کل کبی رغبتده اولسی لازم کلن کمال اربابنکده ذوق وصفایه نائل اوله جغنی بداهه معلوم اولدی . « بیتده کی نظر و صفا کله لری عینی زمانده بکتاشی تعیرلرندندر . »

نتیجه سالبه اولمق خلاف عادتدر اولنجه موجب صفرایه متفق کبرا بوبیتک ایضاحی ایچون منطقده کی قیاس بحثی خاطر لامق ایجاب ایدر (۶) قیاس منطقی ده ، قضیه لر موجب اولنجه نتیجه ده مطلق موجب اولور، سالبه اوله ماز. شاعر بونی خاطر لاته رق منطق بحثه تماس ایدیور .

[۳] قاضی میر ترجمه سی : صحیفه ۵۳

[۴] قدما ، ارض مرکز اولقی اوزره، صره سیله بربرینک فوقنده دوقوز فلکک موجود اولدیغنی قبول ایتشلردر . دوقوزنجی فلک « محدودجیات » در . هپسنگ فوقنده اولان و دیگر فلک لری احاطه ایدن بو محدود جهاته « فلک اطلس » دیرلر [معرفتنامه : صحیفه : ۴۹] مشائیونه کوره ، بوتون بعدلر بوراده منتهی اولور . آرتق فلک اطلسک ماوراسنده بعدیوقدر، بوراده کی خلابروه مدهر، « نفی صرف » و « عدم محض » در اکر فلک اعظمک ماوراسنده بعد اولسه - بعد جسمدن خالی اوله میه جغندن - « ملاء » نک یعنی دیگر عناصر و افلاککده موجود بولونمسی ایجاب ایدر . « ملاء » تصویری ایسه فضا ده حرکتی ممتنع قبله جغندن ممکن دکلدرد ؛ او حالده « لاخلای ولاملاء » دیوب ایکسینی ده نفی ایتمکدن باشقه چاره یوقدر .

[۵] اسکی منطق علمنه کوره : علم یا تصور ویا تصدیقدر . وهر بری یابدیهی ویا نظریدر . بدیهی نظر یعنی فکر ایله اکتسابه موقوف اولیان علمدر . [معیار سداد : صحیفه ۹] [۶] قیاس منطق ایچون اک آز ایکی قضیه لازمدر . بو قضیه لر دن هر برینه « مقدمه » دینور . ایکی مقدمه آراسنده تکرار ایدن طرف « حد اوسط » در . مطلوب اولان نتیجه نک موضوعی « حد اصغر » ، محمولی « حد اکبر » در .

حد اصغری محتوی اولان مقدمه « صغری » ، حد اکبری محتوی اولان مقدمه « کبری » در . صغری ایله کبری دن ترکیب ایدن هیئته ده « شکل » دینور . بر مثال ایله ایضاح ایده لم :

هر جسم مرکبدو - هر مرکب حادثدر - نتیجه : هر جسم حادثدر .

ضمیر کلبه کل رنکی صالدى آتش یم که حمرة قانه اولور نفس اؤنده راهنا
کل آغاجنك قلبه قورقو آتشی دوشدى ، کله کی قرمزى رنگ بوندندر .
نته کیم ، قرمز یلق قلبه قانه دلالت ایدر .

کل آتش اوزره قیلور عقد زهره شبنم تدارك قرو شمس ایدر صباح و مسا
بوکیما سیندن عجمیدر اولسه النده دانه ارزن مثابه سنده طلا
بویتلرک آکلاشیلیمسی ، اسکی کیمیا اصطلاحاتی بیلیمکله ممکن اولابیلیر . قدامجه
« کروه اهل کاف » تسمیه ایدیلن بعضی کیمسه لر . صنعی اوله رق آلتون و کوموش استحصالی
ادعا سنده بولونمشلردر .

بولر ، معدنلردن آلتونه کوموش ، کوموشه قر ، قالایه زهره ، جیوايه
عطارد ، باقیره مریخ ، طونجه مشتری ، قورشونه زخل اسمنی ویرمشلردر . (۷)
عقد ، زهره ، قر و شمس کله لرینک دلالت ایتدیکی مفهوملر بو صورتله

شو قیاس ، « هر جسم مرکبدر » و « هر مرکب حادثدر » مقدمه لرندن مرکبدر .
هر ایکی مقدمه ده تکرر ایدن مرکب کله سی حد اوسطدر . نتیجه ده جسم کله سی موضوعی
تشکیل ایتدیکندن حد اصغر ، حادث کله سی محولی تشکیل ایتدیکندن حد اکبردر . حد اصغر
اولان جسم کله سنک محتوی اولدینی برنجی مقدمه صغری ، حد اکبر اولان حادث کله سنک
بولدینی ایکنجی مقدمه ده کبری در .

شو قیاس بر « قیاس اقترانی » در . قیاس اقترانی : نتیجه ، قیاسده بالفعل مذکور
اولمایوب بالقوه مذکور اولانددر . نتیجه ، قیاسده بالفعل مذکور اولورسه « قیاس استثنائی »
دینور . « کونش دوغارسه آیدینلق بولونور ، آیدینلق واردر ، بناء علیه کونش طوغمشدر . »
مثالنده اولدینی کبی .

قیاس اقترانی نك دورت شکلی واردر . مثالزده اولدینی کبی حد اوسط صغری ده
محمول ، کبری ده موضوع اولورسه ، شکل اولدن بر قیاس اولور . شکل اولک دوغری
نتیجه ویرمه سی ایچون صغری سنک « موجیه » اولسی یعنی ایجاب واثبات افاده ایتسی ، کبری سنک ده
« کلیه » اولماسی یعنی حکمنی بوتون افراد موضوعنه تشمیل ایتسی لازمدر . شکل اولک ده نتیجه
ویرن انواعی دورتدر . بولردن برنجی نوعله اوچنجی نوعده صغری ایله کبری موجیه اولور و نتیجه
دائمه موجیه حیقار .

ایشته یوقارده کی مثالده صغری اولان « هر جسم مرکبدر » قضیه سیله کبری اولان « هر
مرکب حادثدر » قضیه سنک هرایکسی ده موجیه اولدیندن نتیجه دخی موجیه چیقمشدر . [معیار
سداد صحیفه : ۶۶]

[۷] « علم کیمیا شول علمدرکه صنعت ایله التون و کوموش حصوله علت اولان ماده دن
بخت بوکا موصل اولان عملی شرح ایدر . بناء علی ذلک اهل کیمیا بوکا مستعد اولان ماده پی
بولق آرزوسیه کافه مکوناتی امرجه و قواملرینی بیلدکن صکره معادنن فضله تا مکک وتوی
و قیل و یخورطه و بخش کبی فضلات حیوانیه یه وارنجه تفتیش و تحری ایدر لر و ینه علم
مذکور تصعید و تقطیر ایله اجسامی اجزای طبیعه سنه حل ایتک و تکلیس ایله اراکین اولنلرینی

آکلاشیدقدن سوکرا ، یوقاریده کی ایکی بیتک معناسی قولایجه ایضاح ایدیه بیلر :
کونشک حرارتیه کلک اوستنده تخر ایدن شبنم ، اوزرینه اکسیر علاوه اولونوب
برپوطه ایچنده آتسه عرض ایدیلن قالای کبی در . ایشته کل کیمیا کری بو عقدی
یایمقله ، صباح ، آقشام آلتون و کوموش استحصال ایدیور . آرتق ، کلک
اوزرنده ، داری دانه سی مثابه سنده کوردیکمز یالیزه تعجب ایتهملی یز . « کلک
اوزرنده کی تخمیری داری دانه سنه تشبیه ایدیور . »

شکوفه سیمنه فرض ایلدی خروج زکات مدار حول و بلوغ نصاب استنا
بو کله لر زکات اصطلاحاتندندر . زکاتک فرض اولماسی ایچون اوچ شرط لازمدر .
۱ — حولان حول : مالک اوزرندن برسنه قریه کچمی . ۲ — حصول نصاب :
مالک ، زکات و یرمک ایچون اقتضا ایدن مقداره بالغ اولماسی ۳ — نما : مالک
آرتوب برکتله نمسی قابلیت .

بهار کلنجه ، کچن بهاره نظراً آرادن برسنه کچمش اولویور ؛ چیچکلر کافی
مقداره بالغ اولویور ؛ آرتق و چوغالمق قابلیتیه ده حائزدر ؛ دیمک که زکاتک اوچ
شرطی تحقق ایتمش بولونویور . او حاله چیچکلر ایچون زکات فرض اولمشدر .

طوندرمق و سنک و دسته سنک ایله قاتی اولنرینی ترفیق ایلک و بونلر امثالی عملیاتی دخی شرح
ایدرکه زعملرنجه بو صناعت ایله اکسیر تسمیه ایتدکری جسم طبیعی چیقوب قالای و باقر کبی
التون و کوموش صورتی قبوله استعداد قریب ایله مستعد اولان جسم معدنی آتشله قیزدیرلدقدنصکره
اوزرینه اول اکسیر القا اولننجه ذهب خالص اولور .

واصطلاحلرینی الغاز ایله بیان قصد ایتدکرنده بو اکسیردن روح ایله و اوزرینه اکسیر
القا اولنان جسمدن جسدا ایله تعبیر ایدرلر ایشته شواصطلاحاتی و ذهب و فضه صورتیه مستعد اولان
اجسادی قلب ایدن شو عمل صنایعی صورتی شرح ایتک علم کیمیا دره . « [مقدمه ابن خلدون :
صفحه ۱۹۴ .] موضوعات العلوم ده ده بوکا دائر ایضاحات واردر . صفحه : ۳۶۶

اسکی کیمیا اصطلاحاتندن بعضیلری : « حجر : اکسیر استحصال ایتکه یارایان ماده —
روح : اکسیر — جسد : اوزرینه اکسیر علاوه ایدیلوب معدن قیمتدارالده ایدیلن ماده —
حل : ترکیباتی آیرمق — عقد : ترکیب ایتک ، بلخاصه آتش اوزرنده اکسیر علاوه ایتک —
تصعید : اینبقدن کچیروب تخیر ایتک — تقطیر : اینبقدن کچیروب دامله دامله آقیمق —
تجفیف : کونشده قورومتق — تکلیس ؛ یوموشاق معدنی دوندورمق — ترقیق : دسته سنک
ایله قاتی ماده یی یوموشاتمق — تذشیف : بر معدنک صونیی آلمق — تقلیب : بر معدنی باشقه
بر معدنه قلب ایتک — تنقیه : معدنی تحلیلدن سوکره ایشه یارامیان آقسای چیقاروب تمیزله مک —
ضبغ : اسپرتو ولقمان روحی ایچنده حل اولمش موادملونه (تهنور) — عقاقیر : کیمیا اربابنک
قولاندقلری کونک و ساثره . »

حقوق دفعی ایچون اغنیای اشجاره صحائف چمن اولدی ایادی فقرا
 « زنیکنارک مالنده ، سائل و محروم فقیرلرک حقلری واردر . » مالندهکی :
 « وفی اموالهم حق للسائل والمحروم » آیت کریمه سنه تلمیح ایدیور . آغاچلردن
 دوکولن یاقلاقری ، چمن صحیفه لرینک فقیر اللری طوپلیور . بو صورتله زنیکن
 اولان آغاچلردن حقلرینی استیفا ایتیش اولویورلر .

بهاردن تن کلبنده ایلیوب هیجان حرارت دموی قیلدی عقده لر پیدا
 قان حرارتندن وجودده عقده لر پیدا اولدینی کبی بهارک فیضندن ده کل
 باغچه سنک تنده طومور جقلر حاصل اولدی .

« اسکیدن ، بهار کلنجه ، دورانده فضله برسرعت حصوله کلدیکی ظن ایدرلر مش . »
 بویاندی قانی ایله صفحه چمن کل کل مکرکه فصدینه حکم ایله مش طیب هوا
 « فصد » قان آلمق دیمکدر . اسکی طبله بهار کلنجه قان آلمق عادتی وارمش . هوا
 طیبی ، کل آغاچندن قان آلمسی ایجاب ایده جکنه حکم ایتیش وچمن صفحه سی ده
 بو صورتله کل کل قانه بویانمش .

حبال سحره دونوب جنبش جداول آب کلیم سرو اکا عکسندن براقدی عصا
 طور سیناده خطاب الهییه مظهر اولدینی ایچون حضرت موسایه « کلیم » صفتی
 ویریلشدر . سروی آغاجی موسایه تشبیه ایدیلیور . موسانک معجزه سی ده سحر
 وطلسم در ، براقدینی زمان ییلان اولان عصاسی واردر . او حالده : موسانک عصاسنه
 بکزه یین سروینک عکسی ، صویک اوزرنده تتره دکجه سحر ایپلرینه بکزیور .
 اولوب ترنم بلبل عزایم تسخیر چمن پرلرینه لازم اولدی عرض لقا
 عزایم ، دعا و افسون دیمکدر . بلبلک ترنمی بویو ایچون پاییلان افسونه تشبیه ایدیور .
 افسون او قونجه طبیعی پرلرده یوزلرینی کویستره جکلر در .

بساط کاشنه دون ایلدم کدرکه دمی قیلهم نظاره آثار صنعت مولا
 عجب نزاعده کوردم چمن ظریفلرین تمجب ایله قو سالک طریق خطا
 قو کاله مستدعی طریق نجات ولی قوسنه باطل دلیل استدعا

حقل قدرتنک آثارینی برمدت تماشا ایچون کاشنه اوغرادم ، چمن ظریفلرینی
 حال نزاعده کوردم ، خطایولنه دو شمشلردی ، جمله سی نجات یولنی استدعا ایدیورلردی .
 فقط جمله سنک ده استدعا ایچون کتیر دکری دلیل باطلدی . کتیر دکری باطل دلیللری
 آشاغیده برر برر ایضاح ایدیور :

صانوب شکوفه مبادی صنوف اشجاری قیلوردی بحث که جائز تعدد قدما

حکمای الهیون و متکلمینه نظراً مبدأ و علت اولی ذات الهیدر . قدم و وجوب
صفتیله اتصافی ضروریدر . یعنی قدیمدر ، حادث دکلدر و وجودی کندی ذاتندن
اولوب هیچ بر سبب و علتته محتاج دکلدر .

بو تقدیرده وحدانیت الهیهیه قائل اولانلر ایچون قدیملر تعدد ایده مز . بیتده :
چیچکلر ، آغاجلری کائناته مبدأ اولهرق تلتی ایتدکلری ایچون تعدد قدیمایی جائز
کورویورلر ، بناء علیه دلیللری باطلدر .

ویروب تسلسله قوت طبیعت کچ آب اولودی نافی اثبات علت اولای
تسلسل ، علم کلامده علت و سببلرک بربری آردنجه دوامی دیمکلدر . حالبوکه
بوتون علت و سببلرک نهایت قدیم و واجب اولان بر علت اولییه پیوسته اولهرق تسلسلک
منقطع اولمسی ضروریدر . صو ، متبادیاً آقسسیله کویا تسلسل امکانی اثبات و علت
اولی بی نفی ایتمش اولیور .

خیال محض صائوب کائناتی نرکس مست قیلوردی جهل ایله نفی حقایق اشیا
اهل حقه کوره « حقایق اشیا » نك خارجده وجودی واردر . و بوتونلرک هیچ
هیچ اولمازسه بر قسمته انسانک علم و ادراکی تعلق ایدر . حالبوکه « سوفسطائی » لر
بونک عکسنی ادعا ایدرلر . [۸]

« نرکس مست » ده سوفسطائیلر کبی هرشیء صرف خیال عد ایده رک حقایق
اشیایی نفی ایتمش اولیور .

ایدردی بلبل کافر نهاد سجده کل تمبد صنم ایله دوتوب نجاته رجا
کافر طبیعتلی اولان بلبلده کله سجده ایتمکله نجاتی رجاده باطل دلیل اقامه
ایتمش اولیور .

نسیم واقف اولوب بوفسادی منع ایتدی که ای گروه پریشان دوتون طریق هدا
نهایت روز کار بو فسادده واقف اولهرق منع ایدیور . و ای گروه پریشان

[۸] بونلر اوچ صنفدر : « عنادیه » « عندییه » « لادریه »

عنادیه — حقایق اشیا نك ثبوت و وجودینی طوپردن انکار ایدرلر . حقایق اشیا نامی و پرین
شیلرک وهم و خیالدن عبارت اولدیغنی ادعا ایدرلر .

عندییه — حقایق اشیا نك نفس الامرده ثبوتی یوتدر . شو قادارکه اعتقاد و تلتییه تابع
اولهرق بر وارلفه مالکدره . برشیثک جوهر اولدیغنه اعتقاد ایدرسه ک « جوهر » ، عرض اولدیغنه
اعتقاد ایدرسه ک « عرض » در دیرلر .

لادریه — برشیثک ثبوت وعدم ثبوتته علم تعلق ایتور دیرلر .
هرشیدن و کندی وارلقلرندن شبهه ایدرلر . حتی شههلرنده بیله « صاحب شک و ریب » اولدقلرنی
ادعا ایدرلر .

دوغری یولی طوتک، دییه اونلری ارشادایدیور. شاعرک بونلره «کروه پریشان»
دیسه سی سببیز دکدر. هپسنگ عقیده لری بوزوق اولدینی ایچون معنأ پریشان
اولدق لری کبی ماده ده پریشاندر لر. چونکه شکوفه نك یاقاسی بیرتقدر، صواکری
بوکری آقار، نرکس سرخوشدر، بلبله ده عمرینی آه و فغان ایله کچیریر.

بوکارخانه بر استاددن دکل خالی کرک بو قدرته البته قادر ودانا
قیاور دلالت علت وجود هر موجود ولی نه سودکه صاحب نظر دکل اعما
مکونات حدوث اول قدیمدندر کیم کمال ذاته ممکن دکل قبول فنا
آرتیق یواش یواش مقصده کیرمک صره سی کامشدر. شاعر کریز گاهه زمین
حاضر لیور. بوکائنت بر استاددن خالی دکدر. البته بو قدر قدرته قادر ودانا اولان
برالله لازمدر. هر موجودک وجودی علت اولی به دلالت ایدر. فقط نه یازیق که
اعمالر بونی کوره مز. حادث اولان هر شی قدیم اولان جناب حقندندر وذات الهی
فانی دکدر.

دقت اونورسه، بو بیتلرک هر برینک یوقارده باطل دلیل کتیرنلره جواب
اولدینی کوریلور. برنجی بیتده، قادر ودانا اولان برالله لازمدر، دیه رک تعدد
قدمایی جائز کورهن شکوفه به جواب ویریور.

ایکنجی بیتک برنجی مصراعیله علت اولی بی نفی ایدن صویه، ایکنجی مصراعیله
نرکسه، «نرکس ایله اعما آره سننده کی مناسبت معلومدر.» [۹] اوچنجی بیت
ایله ده قدیم اولان الله برینه حادث اولان کله سجده ایدن بلبله مقابله ایدیور.
قدیر و مقتدر و قادر و مقدر وحی علیم عالم و اعلام و اعلم و اعلا
نهایت، صفات الهی دن برقاچنی ذکر ایدرک کریز گاهی بولویور و «نسیب» ده
نهایت ویریور.

استقلال لیسه سی مدیری
وادبیات تاریخی معلمی

آگاه سری

